

ZVONČEK

* * *
1939

*Kačji pastir,
posodi nam krila,
da nas do sonea
bodo nosila!
Tetka Kresnica
lučko nam da,
če nas v oblakih
zajame temá . . .*

• LETNIK • XL •

VSEBINA ŠESTEGA ZVEZKA

STRAN

1. Manko Golar: Pesmica o polžu	121
2. Vinko Bitenc: »Ura Njenega Veličanstva.« Ilustriral Mirko Šubic	122
3. Cicek in birmanska ura	125
4. Ivan Peresnik: O gospodu učitelju, ki ni izdelal	126
5. Franjo Čiček: Prigode palčka Bobka. Ilustriral Francè Podrekar	128
6. L. M. Škerjanc: Junij — julij — avgust. Sonce — voda — zrak. Skladbica za klavir	131
7. Lojze Zupanc: Pripovedka o kučarskih palčkih. Belokrajinska	132
8. Prišel je počitnic čas! Pesmica s sliko	133
9. Kako se je oderuh uračunal. Podkarpatska	134
10. Fran Bradač: Čarovnik in njegova lajna	136
11. V počitnicah bo čas za to! Stih z risbo	137
12. Ivan Razpotnik: Skrivnost zelene jame. Čudoviti doživljaji dveh dečkov	138
13. Skopuh in šaljivec. Ljudska pripovedka iz Kazakstana	140
14. J. Pehaček: Od kod so sanje?	142
15. B. B.: Ciganska cerkev	143
16. Pisma Zvončkarjev gospodu Doropoljskemu	144
17. Iz mladih peres. Maja: Mamici. Miro Kotnik: Počitniška	144
18. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
19. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

PRIHODNJA (SEDMA) ŠTEVILKA »ZVONČKA« IZIDE 1. SEPTEMBRA

Naročnikom, ki še niso poravnali naročnine, to pot spet prilagamo položnice. — Dragi Zvončkarji, prosite ljube starše, naj ne pozabijo nanje!

POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCI! NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO KROG ZVONČKARJEV, TEM LEPSA IN OBSEZNEJŠA BO VSEBINA NAŠEGA LISTA!

»ZVONČEK« izhaja v zvezkih vsak mesec (razen julija in avgusta) in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 din, za pol leta 15 din, za tretjino leta 10 din

POSAMEZNI ZVEZKI SO PO 3 DIN

Uprava in uredništvo »ZVONČKA« sta v Ljubljani, Krakovski nasip 22. Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka

Glavni in odgovorni urednik: DR. PAVEL KARLIN

List izdaja in zalaga KONZORCIJ »ZVONČKA«, ki mu načelujeta Nilka Potočnikova in Engelbert L. Gangl

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Strukelej)

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XL

*

Junij 1939

*

Štev. 6

PESMICA O POLŽU

Ob viru pod jelšo zeleno,
ko soncu zardelo je lice,
polž svojo napreže kočijo
in zdirja v vesele gorice.

Tam čaka ga družba mogočna,
iz daljnih pokrajin je zbrana,
in kmalu prične se gostija
v čast modrega polža - župana.

Donosno je nosil rogove,
saj težka je služba vladarja,
iz čašic nalival je roso,
nad njim se je zlivala zarja.

Vsi pili iz cvetnih so vrčev
in gledali v sinjo vedrino,
a sonce je radosti polno
vozilo se v tiho planino.

MANKO GOLAR

»Ura Njenega Veličanstva«

Da je Dragočajna tudi letoviški kraj, vam menda ni treba posebej praviti.

Ampak to vam pa gotovo ni znano, da je sam cesar Napoleon nekoč obiskal Dragočajno. To je bilo v tistih časih, ko so Francozi gospodarili v naši deželi.

Visokega gosta je spremljala tudi cesarica, ki se je nastanila v najlepši hiši v vasi, pri županu.

Za spomin je pustila cesarica gostoljubnim Dragočajncem dragoceno uro, ki je postala velika znamenitost za deset fara naokoli.

Takratni župan je dal v steno svoje sobe vzdati omarico in je vanjo postavil »uro Njenega Veličanstva«. Vse do današnjih dni se je ura ohranila, a lani osorej jo je nekdo — ukradel.

Bilo je baš na kresni večer.

Dragočajnci, med njimi župan Jernej Pokvečen in vsa njegova družina, so se zbrali na koncu vasi, kjer so zažgali velik kres.

Marsikatero modro so uganili župan in njegovi odborniki, strmeč v plapolajoči ogenj, a še več takih so pogruntali, da se je vsa zbrana soseska imenitno zabavala.

Nazadnje pa je prišlo najimenitnejše: skakanje čez žerjavico. Na to so vsi komaj čakali, zakaj smeha in krohotanja je bilo tedaj več ko dovolj.

Sam blagorodni gospod župan je prvi tvegala skok čez pojemajoči ogenj. Kakor je bil debel, pa je vendar po navadi odlično skočil, a tokrat je imel smolo in je čefnil z zadnjim delom telesa naravnost v žerjavico.

»Au!« se je zadrl od bolečin, prestrašeni vaščani pa seveda brž na pomoč svojemu županu ...

*

Medtem pa, ko so se veselili Dragočajnci zabavali ob kresu, reševali župana in skakali čez ogenj, so se pri njem doma godile čudne reči.

Skozi podstrešno okno je lezla moška postava, skočila na podstrešje, od tam pa po stopnicah v spodnje prostore.

Tolovaj se je znašel v županovi sobi. Prižgal je ročno svetilko in posvetil po stenah.

Zagledal je omarico, z enim skokom je bil pri nji, vzela iz nje uro in jo pobasal v culo. Tiho in po isti poti, koder je bil prišel, je tolovaj spet odšel.

Nato se je spustil za hišami pozarah in priteklo do nizke bajte ob gozdnem parobku.

Tam ga je čakal pajdaš.

»Imaš uro?«

»Imam; ampak nocoj ne bova vlekla tega naprej. Imava še dosti posla v sosednji vasi. Veš kaj, v tej bajti stanuje stara coprnica Pižmarka. Nocoj je bržkone ni doma, ker je menda odjezdila na Grmado, hahaha! Dedec pa tako popiva. Uro lahko skrijeva tamle v drvarnico; saj ni treba drugega, kakor nekaj polen premetati. Še preden se bo zdanilo, pa prideva poplen...«

Tako sta menila tolovaja, a delala sta račun brez — Pižmarke.

Ta je namreč čakala, kdaj se vrne njen mož od kresovanja, pa je tako v temi slonela ob oknu.

Nocoj, na kresni večer, pa je Pižmarko jezilo to, da je mož, preden je odšel, prislonil ob ognjišče brezovo metlo. S tem je hotel bržkone namigniti, naj bi žena zaja-

Bila je precej huda ženska in sta se z možem, ki je bil zidar, a hud prijatelj vinske kapljice, večkrat kar »brez besed skregala«.

Če je mož brez beliča v žepu prišel okajen domov, je žena namesto večerje tebi nič meni nič postavila predenj — skledo s kamenjem.

In še preden je mogel mož vse skupaj treščiti vanjo, je Pižmarka že izginila skozi duri.

Potem je bil mir do prihodnje sobote, plačilnega dne, ko se je Miha Pižmar spet napil.

In »prepir brez besed« se je ponovil, samo v drugačni obliki.

hala metlo in kot čarovnica pojezdila na Grmado.

»Le počakaj!« se je Pižmarka hudovala sama pri sebi, »tega ti pa ne prizanesem!«

Od tuhtanja še spati ni mogla in si je šla hladit glavo ob okno.

Ko je zaslišala govorjenje za bajto, je najprej mislila, da je mož.

Ko pa govorjenje le ni ponehalo in je Pižmarka zaslutila, da nekdo oprezuje okrog drvarnice, se je oglasila.

»Sapramiš — kdo pa je?« je na ves glas zakričala. Tolovaja sta se ravno pripravljala, da bi odtrgala

ključavnico z drvarnice. Tako sta se prestrašila, da sta na mah popustila vse in zbežala proti gozdu.

Pižmarka, ki je bila kaj korajžna ženska, pa na vso sapo ven.

Ob drvarnici je butnila ob nekaj, sklonila se, pobrala in nesla v bajto.

Prižgala je luč, razgrnila culo in obstrmela.

»Jej, to je pa ura — županova ura! Križ božji, tatovi so v bližini!«

Hitro je pozaklenila vrata in zaprla okno. Tudi luči ni ugasila in je komaj čakala, da pride mož.

Miha Pižmar se je res kmalu pribal domov.

»Odpri, stara!« je butal na vrata.

»Kolovratiš okrog, piješ«, ga je sprejela žena, »okrog bajte pa tatovi lazijo. Sram te bodil!«

»Ka-kakšni tatovi?«

»Kar poglej — tam imaš!«

Na mizi je ležala cula z ukradenim uro.

— Aha, stara me že spet draži — je pomislil precej okajeni Pižmar, se zazibal k mizi, zgrabil culo in jo, ne da bi pogledal, kaj je notri, z vso silo treščil ob tla.

»Ježeš, kaj si naredil!« je zavpila žena. »Županovo uro si razbil!«

Mož je postal pri priči trezen. Odgrnil je cunjo na tleh in — pomislite, med razbitim steklom in kolesjem so zažvenketali, se zasvetili lepi, zlati cekini!

Pižmar in njegova žena sta strmela, se čudila in kar samo se jima je smejalo.

»Kdo bi si mislil, kaj Miha,« je bila zdaj Pižmarka na mah vsa prijazna, »da je bilo v uri skrito tako bogastvo!«

Drugi dan sta se zakonca navsezgodaj odpravila z zakladom k županu, ki tatvine še opazil ni bil. Ko je zgovorna Pižmarka vso stvar z ukradenim uro razložila, se je župan kar sesedel na stol, a takoj spet — odskočil. (V presenečenju je namreč pozabil na pekoče bolečine, ki jih je zadobil prejšnji večer.)

Ampak cekini so Dragočajncem presneto prav prišli.

Na pobudo župana so sezidali tak hotel, da ga vsakdo občuduje, kdor pride tja. Je namreč pritličen in brez vrat, ker so jih zidarji pozabili vzdati.

A do zdaj se občinski možje še niso mogli zediniti, ali naj vrata naknadno vzdajo ali ne.

Ker — pravijo nekateri — da je tak hotel velika privlačnost in znamenitost za tujce.

Tudi »spominska ura« stoji spet na svojem mestu v omarici. Ne sicer ona prava, temveč tista, ki jo je po županovem naročilu naredil vaški — klepar.

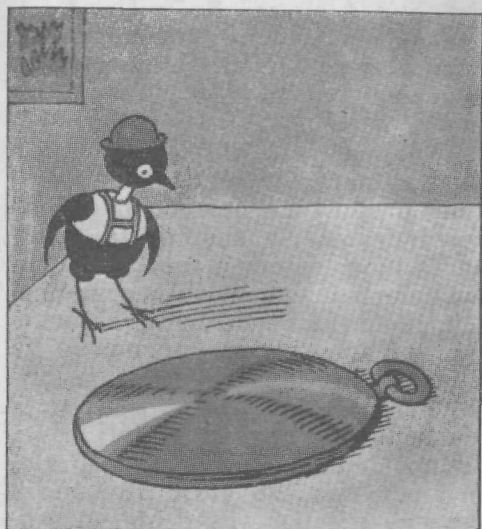
Pod njo pa stoji napisano: ura Njenega Veličanstva.

Pa še nekaj: Miha Pižmar in njegova žena se od tistega kresnega večera nikoli več »brez besed ne kregata,« temveč samo z besedami, če se sploh še kdaj kregata. — Postala sta bolj prijatelja že zaradi cekinov, ki sta jih še nekaj našla v bajti pod klopjo in si jih kar obdržala — za spomin.

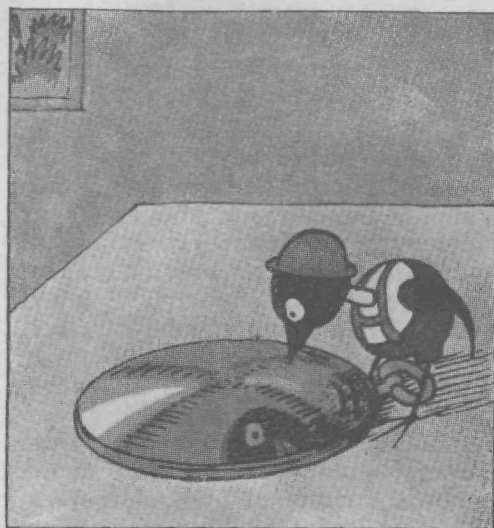
Kakor vidite, je »ura Njenega Veličanstva« prinesla Dragočajni velik napredek in blagostanje.

Kdor pa o vsem tem dvomi, ali celo ne verjame, naj pride tja in naj se sam prepriča...

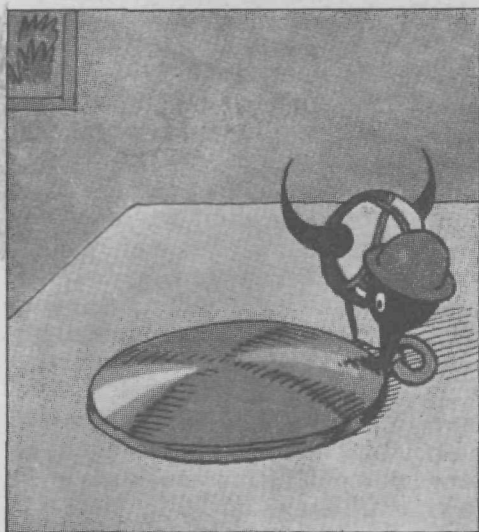
CICEK IN BIRMANSKA URA

Cicek gleda in modruje:
„Striček boter za nečaka
kupil je to svetlo stvarco,
ki tako lepo tiktaka“.

Stopi bliže in poslušaj,
se v zrcalu ogleduje,
zraven pa po naglem taktu
s črno glavico zmajuje.

Nekaj mika ga neznansko,
rad bi še pogledal noter,
kaj se skriva v tej igrački,
ki jo je podaril boter.

En, dva, tri — pokrovček skoči,
Cicek v loku odleti:
kdor preveč je radoveden,
se mu vedno kaj zgodi!

O gospodu učitelju, ki ni izdelal

»Konec šole, to je huda reč.« premišlja Ferdo, tega bi res ne bilo treba, in če je, naj bi bilo vsaj brez izpričevala...! Danes bodo pisali zadnjo računsko nalogo. Razred je razburjen; zdajci se oglasi šolski zvonec in že stopa v razred gospod učitelj.

In kmalu je na deski napisanih deset računskih primerov. Ferdo računa, se poti, številke pred njim plešejo, poštevanke se mu mede.

Ferdo računa in piše... šest računov že ima. Če ne bo prej pozvonilo, bo napravil vse. Ampak da bi bilo le prav... Kaj, če bo vse slabo? Ferdo pošklili čez ramo svojega prednika Janeza.

»Ferdo... Ferdo, ne prepisovajte!« svari učitelj.

Ferdo računa dalje sam. Devet računov že ima, desetega pričinja. Nekako lahko se mu zdi; že podčrtuje izid desetega računa...

Zdajci pozvoni. Ferdo ima še toliko časa, da si prepíše rezultate na listek. In kajpak brž k Janezu!

»Janez, pokaži, kako so se tebi izšli računi?« Janez je veljal namreč v razredu za avtoriteto v računstvu.

Janez bere svoje rezultate. »Ali je mogoče?« vpraša Ferdo samega sebe. »Oh — hudo je hudo!« Janez ima razen pri dveh računih čisto druge rezultate.

»Janez, ali ne lažeš? Ali me nimaš za norca?«

»Prav nič.« zmajuje Janez z glavo. »Kar poglej; takole sem si prepiral iz zvezkal«

»Joj, joj,« tarna Ferdo, »to bo pa petica kakor turška sablja!«

Kajne, da si mislite, da je Ferdo prismojen, ker meni, da bo dobil za slabo nalogo »petico«, ki je pri

nas najboljši red. Toda vedite, da hodita Ferdo in Janez v češko šolo, kjer je 1 najboljši, 5 pa najslabši red.

Ves dan je Ferdo premišljeval, kako bi se maščeval temu presnetemu računstvu in, če treba, tudi gospodu učitelju...

Zvečer ga niti postelja ni mikala, prav nerad je šel spat. Še v postelji premišlja o nesrečnem današnjem dnevu. Še sliši očeta, kako ugaša luč v sosednji sobi... potem pa kakor da ga je obšla omotica. Kje je zdajci Ferdo? Ampak seveda, saj tole vendar pozna, to je njihov razred. Toda kako je prišel Ferdo za mizo, kjer sedi sicer vedno samo gospod učitelj? No, čudno! Ali preden se Ferdo dobro razgleda, že stoji pred njim gospod učitelj — ne da bi ga spodil, temveč tako nekako pobit, kakor je stal dopoldne pred njim Ferdo pri računstvu.

»Torej, gospod učitelj, zažvižgajte na prstel!« pravi Ferdo, kakor da ga izprašuje.

Čaka, da se bo razred smejal, toda vsi so resni in tihi. Gospod učitelj Ferdo izprašuje žvižganje na prste dalje in zmajuje z glavo.

»Ampak gospod učitelj... tako nekaj lahkega... to vendar vsak zna... pogledjte!« pravi Ferdo in zažvižga, da je bilo veselje.

»No, poskusite še enkrat!« reče Ferdo, gospod učitelj pa spet nič.

»To je škoda... res velika škoda, takšnole lahko reč bi pa vendar lahko znali... Že vidim, da vam bom moral dati nezadostno.«

»Ampak Ferdo...« hoče gospod učitelj nekaj ugovarjati.

»Nič... sem že rekel... kam bi pa prišli! Toda, da boste vedeli, da sem potrpežljiv... poskusiva še enkrat! Torej naredite tole...« pravi Ferdo in zamiga paglavsko z ušesi. Na to miganje je bil Ferdo zelo ponosen, zakaj tega ni znal noben deček iz njihove vasi. Ampak za gospoda učitelja mora biti to igrača, si je mislil Ferdo.

»Tudi ne... Oh, to je škoda... nič lažjega si nisem mogel več izmisliti...!« se opravičuje Ferdo, »torej bo vendarle nezadostno...«

In potem so vsi hipoma nekje drugje. Ferdo ne more razumeti, kako je nenadno prišel iz razreda ven na igrišče. In gospod učitelj stoji pred njim kot učenček.

»No dobro... da ne boste rekli, da sem strog... Zaletite se lepo in splezajte na vrh lipe...!«

To je vendar igrača! Če zna to on, bo znal gotovo tudi gospod učitelj. Ampak kje neki... Ne gre in ne gre. Ferdo je že obupan, ker ne ve, kaj bi ga še vprašal, da bi mu ne bilo treba dati petice...

Gospod učitelj ni znal metati kamenov, ni znal hoditi po rokah, ni znal... prav ničesar!

»Jej, jej, gospod učitelj,« pravi Ferdo, »to je strašno... pogledjte, kaj naj storim... moral vam bom vendarle zapisati fajfo... Takole si pokvariti spričevalo, saj to je grozno. Kaj pa bodo rekli doma?«

Gospod učitelj stoji pred njim, kima, kakor da bi pravil: no, dragi Ferdo, vem, da nič ne znam, ampak... Ferdu se gospod učitelj zasmili in pravi:

»Torej veste kaj... vzlic temu vam ne dam petice... ne, nočem vam kaziti spričevala... Dobite 4, ampak drugo leto se morate poboljšati.«

Toda zdajci se je zgodilo nekaj čudnega. Ferdo tega ni mogel razumeti... zlasti ne zaradi svoje dobrote.

»Ti, Ferdo... ti paglavec nemarni... ti me boš imel za norca?« se razburja gospod učitelj in ga že pošteno uhlja!

Ferdo bi rad zakričal... Hipoma zasliši znan glas:

»Ferdo, Ferdo... vstani... je že skrajni čas... v šolo moraš!«

Ferdo si mane oči — v njegovi glavi je zmeda: ah da — to je mama, ki ga drži za uho in ga drami iz spanja...

Hitro se je umil, oblekel, izpil kavo, vzел kruh kar s seboj v žepu ter tekел v šolo. Komaj je stopil v razred, je že zazvonilo. Vrata so se odprla, in gospod učitelj je prinesel računске naloge nazaj.

»Tako, Ferdo,« pravi, ko pride do Ferdovega zvezka, »največ računov si naredil ti... izmed desetih računov je devet pravih. To se čudiš, kaj?«

»Sploh ne...« je ušlo Ferdu, »jaz sem vedel, da se bo dobro izteklo.«

»Nič nisi vedel,« se smeje gospod učitelj.

»Torej ne bom imel petice, prosim?«

»Ne — dobiš 4, da boš vedel — nočem ti pokvariti izpričevala!«

Ferdo je poskočil kakor jelen:

»Saj sem vam jaz tudi veliko odpustil... tudi niste nič znali, pa sem vam dal 4!« je spet ušlo Ferdu, kakor bi ustrelilo.

Gospod učitelj je ostrmel, razred je bušnil v smeh.

»Kaj si rekel?«

Toda Ferdo sedi kakor kupček nesreče in strašno ga je sram. Zlodej je kriv, da so mu ušle tako bedaste besede.

»Ah... nič, prosim, gospod učitelj... to se mi je vse samo sanjalo!«

»No tako...« zamrmra gospod učitelj in vrača zvezke.

In leto je bilo rešeno!

FRANJO ČIČEK:

PRIGODE PALČKA BOBKKA

Navsezgodaj so potegnili možje iz svinjaka debelega prašiča in ga zaklali. Hitro je bil razdelan in mesar se je pripravil, da prične delati klobase. Tega še Bobek ni videl in ga je mučila silna radovednost, kako nastane klobasa. Zlezal je mesarju na hlače in od tod na srajco in po srajci na rame, od koder je imel krasen razgled v velikansko skledo, kjer je mesar polnil čreva z nasekljanim mesom. Lepo ga je bilo videti! Mirno se mu je vsedel Bobek na ramo in položil roke navzkriž, kakor se spodobi, če kdo kaj vestno zasleduje.

Pa je mesar malo zakašljaj in se stresel — in hop: je vrglo Bobka z ramen naravnost v skledo. Mesar je bil hiter in delaven mož. Roke so mu kar same šle sem ter tja. Pa so zagrabile Bobka z mesom vred in preden se je ta zavedel, kaj se godi z njim, je že bil v črevesu in na glavo je dobil še precejšen kup mesa, nato močan pritisk, da je kar zazijal. Nekaj je še zaškrtalo in klobasa je bila gotova in povezana, Bobek pa v njej.

V drugi skledi je bilo že polno klobas. Tja je priletela tudi klobasa z Bobkom. Seve je Bobek kričal in se drl v klobasi. Ljudje so slišali njegove klice in so ga iskali vsepovsod po tleh, v kotih, na mizi, med mesom, med klobasami. So izmetali vse klobase ven, kajti klicanje je prihajalo iz sklede. Pa je klobasa z Bobkom priletela tako nesrečno na mizo, da je dobil ta hud udarec po glavi in je takoj umolknil. Vsako iskanje je bilo sedaj seveda

brezuspšno. Da je Bobek v klobasi, kdo bi si to mislil!

Je prišel mimo berač. Lepo je prosil vbogajme. Pa je bil oskrbnik dober mož. Zasmilil se mu je siromak. Zato je vzel z mize klobaso, ravno tisto z Bobkom, in jo porinil beraču v torbo. Berač je bil takega daru zelo vesel. Kajti ne dobi pri vsaki hiši klobase. Lepo se je zahvalil in hitro odšel. Na cesti pa je potegnil klobaso iz torbe in jo pričel božati:

»O, kako si lepa in okrogla. Pa kako dišiš! To boš dobra. Škoda, da si, klobasica, še surova. Kar lotil bi se te, tu pri tej priči! Zdaj moram pa res hitro stopiti, da te spečem. Drugače se mi bodo predolgo cedile sline.«

Jo je božal in še celo poljubil jo je. Pa je Bobek v klobasi spet prišel k zavesti in pričel:

»Ljudje božji, na pomoč, na pomoč!«

Kakor bi držal gada v roki, se je ustrašil berač. Spustil jo je, da je padla na tla. Sam pa jo je rezal po cesti, kakor da mu je sto vragov za petami.

»Začarano klobaso mi je dal falot,« je godrnjal in lovil sapo.

Je prišla po cesti kmetica. Lačna je že bila in mudilo se ji je domov.

»Glej jo, klobaso!« se je začudila ter jo pobrala.

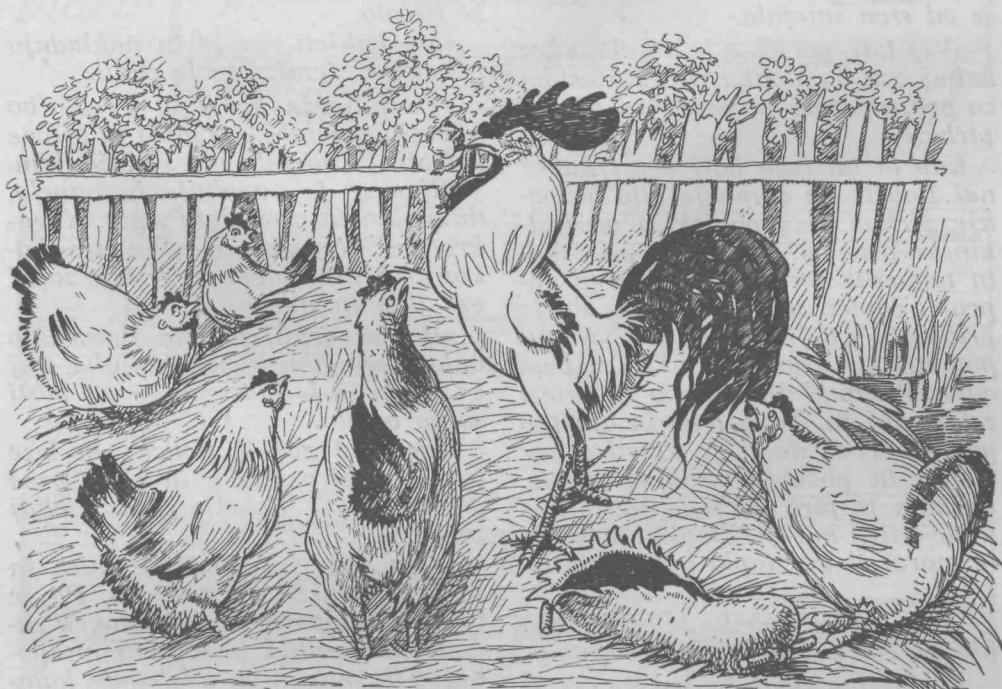
»Gotovo je padla mesarju iz cekra. Je že, mrcina, preveč naložil. Bo pa meni prav prišla.«

Pride kmetica domov, vrže klobaso v ponev in postavi k ognju.

Vročina je Bobka kmalu spet spravila k zavesti. Slutil je, kaj se godi z njim, in da se bo pekel pri živem telesu. Napel je še zadnje sile in začel grozansko kričati.

Je kmetica debelo gledala v ponev. Tako navadna klobasa ne cvrči, če se peče. Bobek pa je kričal vedno huje in huje.

»Zdaj bo po meni,« si misli Bobek in s strahom gleda in poslušaj, kdaj bo smuknil v petelinji želodec. Pa so zagledale kure klobaso. Nič se niso več menile za petelina s palčkom, kar lotile so se je. Petelin je bil silno užaljen, da ima tako malo ugleda pri svojih putkah, pa je zakikirikal:

»Šent je v tej klobasi,« pravi kmetica.

»Ne maram je. Ta bi se mi drla še v želodcu.«

Jo prime in jo zavihiti skozi okno na gnojišče.

Pri padcu pa se je klobasa razpočila in Bobek je srečno stopil na svetlo.

»Zdaj mi je pa že slaba predla,« je rekel in gledal, kje je.

Je pristopil k Bobku domači petelin, ga prijel s kljunom okoli vratu, ga vzdignil v zrak in poklical svoje putke, češ, poglejte, kaj sem našel. So priletele putke in se silno čudile palčku, ki je bincal v zraku.

»Kikiriki. Kaj ne vidite? Martinčka sem našel.«

»Kaj še,« se je obregnila stara kura čopka.

»To ni martinček, ampak palček. In če ga požreš, ti bo zagodel take v želodcu, da se boš postavljaj na glavo.«

Se je ustrašil petelin. Izpustil je palčka, da je padel naravnost na glavo in postavil živi hrast.

Tačas je stopila kmetica iz hiše, da vidi, kakšno posvetovanje imajo kokoši na gnoju. Pa vidi Bobka, kako drži živi hrast, da se mu petelin kar ne more dovolj načuditi. Prime palčka za pete in si ga postavi na dlan.

»Od kod si se pa ti vzel?« ga upraša.

»Bog daj, mati,« pravi Bobek. »V klobasi sem bil. Hvala Bogu, da me niste spekli in pojedli.«

»Tak ti si bil v klobasi? Zato je tako čudno cvrčalo. Kako si pa prišel vanjo?«

Je razložil Bobek reč s klobaso, da se je prijela kmetica za boke in se od srca smejala.

»Veš kaj, palček,« je dejala. »Čez nekaj dni bo Velika noč. Pa ostani za praznike pri meni. Mi boš barval pirhe.«

Kdo bi bil tega bolj vesel kakor naš Bobek. Že doma je bilo barvanje pirhov njegova izključna lastninska pravica. Hitro si je pripravil in namešal barv. Iz žime si je napravil čopiče, male in velike. Pa je prikotalil kurje jajce, ga postavil pokonci in naredil okoli njega oder. Prislonil je lestvico in pričel z barvanjem. Tako lepo in umetno ga je barval, da se je kmetica kar čudila in pozabila kuhati kosilo. Putkam je pirh tako ugajal, da so nesle jajca kar pri Bobku in jih je ta moral še kar topla barvati in risati.

Si je mislil Bobek: »Pri tej hiši hočejo imeti vsa jajca poslikana.«

Je našel v skednju kokljo, ki je lepo čepela in valila. Vzel je svoje slikarsko orodje in se pripravil, da pobarva tudi njena jajca. Pa koklja najbrže ni imela čuta za lepoto pirhov, jezno je zahreščala in se našopirila. Zgrabila je Bobka s kljunom in ga treščila iz skednja naravnost v travo.

Tam se je pasla krava. Trava je bila mehka in gosta. Sladka in sočna pa tako, da nikjer take. Krava je bila vsa srečna, da se po dolgi zimi prvič spet pase. Kdo bi to gledal levo in desno? Bobek je pade! v travo in se zamotal med bilke. A preden se je zopet izmotal in postavil na noge, ham — je šlo preko

njega in s travo vred je naenkrat izginitil v predor in v kravji vamp.

»V kakšni votlini sem pa zdajle?« se uprašuje Bobek in tipa okoli sebe. Kajti je bila tema kakor v rogu. Na glavo pa je dobival vedno več trave. Neprenehoma je moral brčkati okoli sebe, da se je držal na površju. Naposled se je votlina napolnila s travo do stropa. Bobka je že tiščalo.

»Na kakšen voz le tu nakladajo travo in v temi?« se je čudil.

»To najbrže kradejo. Treba bo klicati na pomoč,« si misli in prične kričati. Pa ni bilo nič s kričanjem. Votlina se je napolnila in napela, da je Bobku pohajala sapa. Naenkrat začuti padec in bobnanje, kakor da grmi. Potem pa je bilo zopet vse tiho in mirno.

»Ha, prevrnili so voz. Preveč so naložili,« ugiba Bobek in čaka, kaj bo. Silno ga je že tiščalo in vse kosti so ga bolele.

Naenkrat začuti Bobek, da leze trava nazaj v predor in z njo vred on sam. Od daleč zagleda nekaj svetlega.

»Aha, tam je izhod,« si misli in se urno spušča po predoru. Pa se izhod nenadoma zapre in Bobek začuti silen pritisk od zgoraj in spodaj. Tik sebe otipa strahovite kamne, ki meljejo travo. Pa se izhod zopet nenadoma odpre in ta trenutek porabi Bobek in skoči na svetlo. Priletel je na tla in pogledal, kje je. Opazil je, da se nahaja v hlevu, poleg njega pa leži krava ter prežvekuje.

»A tako. Tam notri sem bil,« premišljuje Bobek ter si ravna ude.

»Lepa reč. Edina sreča je bila v tem, da krava prežvekuje in da sem prišel spet na svetlo. Drugače bi bil moj grob v kravjem vampu in Bobek ne bi več kaše pihal.«

Je šel Bobek vesel iz hleva, zajel je z žlico vode ter se okopal in umil. Kajti je bil ves zelen kakor pirh.

(Dalje prihodnjič.)

JUNIJ — JULIJ — AVGUST

(Sonce — voda — zrak)

Klavir

Živo

p *lahno*

vedno hitreje

f

Lojze Zupanc

PRIPOVEDKA O KUČARSKIH PALČKIH

(Belokrajinska)

VČASIH, KO SO SE VILE TUDI ZA DNE PRIHAJALE IZ SVOJEGA STEKLENEGA POVODNEGA GRADU NA ZELENE BREGOVE LENE KOLPE TER TAMKAJ RAJALE VILINSKO KOLO, SO NA KUČARJU ŽIVELI PALČKI. AMPAK KUČARSKI VELIKAN JE ZASEJAL SOVRAŠTVO MEDNJE, DA SO SE PRETEPALI IN POBIJALI MED SEBOJ.

TODA ZLOBNI KUČARSKI VELIKAN SE NI ZADOVOLJIL SAMO S TEM! KADAR KOLI SO SE VILE POIGRAVALE NA BREGOVIH ZELENE KOLPE, VSELEJ JE RUVAL IZ HRIBA VELIKANSKE SKALE IN JIH METAL NA BREG KOLPE K VILAM, KI SO SE PREPLAŠENE POTOPILE V REKO IN SE POSKRILE V STEKLENI GRAD.

ZATOREJ JE VILINSKI KRALJ KOLPIJAN POZVAL K SEBI KUČARSKIE PALČKE IN JIH SPRIJATELJIL MED SEBOJ. POTOŽIL SE JIM JE TUDI ZARADI NAGAJIVOSTI KUČARSKIEGA VELIKANA. PALČKI SO BILI OD NEKDAJ PRIJATELJČKI KOLPIJANSKIH VIL. NAPOTILI SO SE PONOČI V VOTLINO KUČARSKIEGA VELIKANA, GA SPEČIEGA ZVEZALI V ZANKO IN VOTLINO ZAZIDALI.

OB ZORI SE JE PREBUDIL ZAZIDANI KUČARSKI VELIKAN. RAD BI VSTAL — A NI MOGEL, KER JE BIL ZVEZAN V ZANKO. RAD BI ŠEL IZ VOTLINE — PA JE BILA ZAZIDANA. OD JEZE JE PRIČEL RJOVETI, DA SE JE TRESLA KUČARSKA GORA.

RJOVENJE VELIKANA JE PREPLAŠILO ŽIVAD IN DIVJAD

PRITEKLA JE MIŠKA IN SE SKRILA V MIŠJO LUKNJICO. TAMKAJ PA SO ŽE BILI SKRITI KUČARSKI PALČKI. DA BI SEBI PROSTOR PRIBORILA, JE PALČKE VSE POJEDLA...

KUČARSKI VELIKAN PA JE RJOVEL KAR NAPREJ IN GORA KUČARSKA SE JE TRESLA VENOMER. PREPLAŠENA MIŠKA JE SMUKNILA IZ MIŠJE LUKNJICE. MIMO JE PRIDIRJALA LISICA IN POJEDLA MIŠKO...

KUČARSKI VELIKAN PA JE RAZGRAJAL KAR NAPREJ, DA SE JE KUČAR TRESSEL VENOMER. PREPLAŠENA LISICA JE DIRJALA SKOZI KUČARSKIE LOZE. MIMO JE PRITULIL VOLK IN POŽRL LISICO...

KUČARSKI VELIKAN PA JE PREKLINJAL KAR NAPREJ, DA SE JE HRIB NAD ZEMLJEM VENOMER TRESSEL. ZBEGANI VOLK JE

DIRJAL SKOZI KUČARSKÉ GOZDOVE. PRIDIRJAL JE V VAS ZEMELJ, SE USTRAŠIL LJUDI IN ZAVIL PROTI KOLPI. TAMKAJ GA JE UJEL POVODNI MOŽ...

ZASMEJAL SE JE POVODNI MOŽ ZELENEC, DA SO SE DVIGNILI VALOVI NA GLOBOKI KOLPI. POTLEJ JE ZAKURIL OGENJ, SI NAPRAVIL RAŽENJ IN ODRL VOLKA, DA BI GA SPEKEL IN POJEDEL.

KO JE SLEKEL VOLKA IZ KOŽE IN MU ODPRL TREBUH — JE SKOČILA VENKAJ LISICA. POGRABIL JO JE IN JI POTEGNIL KOŽO ČEZ UŠESA...

KO JE LISICI ODPRL TREBUH — JE SKOČILA VENKAJ MIŠKA. UJEL JO JE IN JI POTEGNIL KOŽO ČEZ GLAVO...

KO JE MIŠKI ODPRL TREBUH — SO SKOČILI VENKAJ PALČKI. POGRABIL JIH JE, TODA IZMUZNILI SO SE MU IZ SLUZASTIH ROK, ŠTRBUNKNILI V KOLPO IN SE POTOPILI PRAV DO STEKLENEGA VILINSKEGA GRADU. TAMKAJ JIH JE SPREJEL POD SVOJO MAHOVITO STREHO VILINSKI KRALJ KOLPIJAN.

KADAR UTIHNE KUČARSKI VELIKAN IN UTRUJEN ZASNUJE V SMRŠČEČI SEN, KADAR SE POVODNI MOŽ ZELENEC ODPRVI NA LOV SLUZASTIH POSESTRIM ŽAB, TAKRAT SE V JUTRANJI ZARJI PRIKAŽEJO NA ZELENIH BREGOVH LEPE KOLPE — KOLPIJANSKE VILE. IN PALČKI - PIŠČALKARJI JIM ZAPISKAJO NA SVOJE DROBNE SVIRELI PRELEPO PESEM, DA ZARAJAJO VILE KOLPIJANKE V VILINSKO KOLO.

ALI KO SE IZZA HRVAŠKIH HRIBOV DVIGNE ZLATO SONCE — POTONEJO PALČKI IN VILE V TIHO REKO...

Prišel je počitnic čas!

Šolsko leto je minilo,
danes je plačilni dan.
V šoli zopet vse je tiho,
a pred šolo vrišč glasan.

V gruĉah zbrana je mladina,
o spriĉevalih govori,
ta jezi se, oni smeje,
tretji solznih je oĉi.

Res je zlo, kdor ni izdelal,
a počitnic lepi čas
v raj prostosti brez izjeme
vse že vabi, deca, vas...

Kako se je oderuh uračunal

(Podkarpadska)

Nekoč so šli drvarji iz Krasnega Plesa v gozd na delo, in eden izmed njih, Ivan Parđa, ni imel nič denarja. Šel je v krčmo in rekel krčmarju: »Gospod, posodite mi deset kron!«

»Kaj boš s tolikim denarjem?«

»Kupil si bom jedi za na pot.«

»Ti dam pa rajši kar jed!« je odgovoril krčmar. Dal je Ivanu skuhati dvajset jajc v trdo, povrh pa mu je odrezal še za tri krone kruha: »Ko se vrneš, boš plačal.«

Ivan se je lepo zahvalil in odšel.

Toda vražec je hotel, da je ostal Ivan cela tri leta pri gozdnem delu. Dela je bilo dosti, in drvarji so bili veseli, da so dobro služili. In ko se je Ivan po treh letih vračal domov, je stopil v tisto krčmo:

»Prišel sem vam plačat dolg, gospod krčmar!«

Krčmar je vzel velik kos papirja in začel računati: »Tako je bo to, Ivan, takoj! Samo dobro pazi, da boš videl, da te nočem ogoljufati! Tu imamo dvajset jajc, kajne? Kruha ti ne bom računal. Tako, in zdaj računajva, Ivan, računajva: Ko bi bil jaz tistih dvajset jajc dal kokljati, bi mi bila izvalila dvajset piščet, petnajst jarček in pet petelinčkov. En petelinček pet kron, to je skupaj dvajset kron, zato ker bi bil prodal samo štiri, petega bi bil pustil doma, da bi vodil jarčke. In tistih petnajst jarček bi bilo neslo jajca, ki bi jih bil jaz vse leto prodajal.

Drugo leto, ko bi začele jarčke kokljati, bi bil dal pod vsako jajca, in vsaka bi mi bila izvalila dvajset piščet, po petnajst jarček in po pet petelinčkov. To bi bil kapital!«

Tolsta krčmarjeva roka se je naglo gibala po papirju in kmalu pri-

čarala pred strmečega Ivana številko 3000 kron: »Že imam, prijatelj! Dolguješ mi tri tisočake!«

Ivan se je branil, dati za dvajset jajc toliko denarja; ponujal mu je dvajset kron, krčmar pa o tem še slišati ni hotel, češ, saj je Ivan na lastne oči videl, da je pravilno računal; zakaj pa je prišel tako pozno plačevati svoj dolg!

In krčmar je šel na sodnijo. Imel je namazan jezik in je pregovoril sodnika, da ima on prav. Ivan se ni znal braniti, za advokata pa ni imel denarja. Zato je sodnik naposled rabsodil: »Plačati moraš tri tisočake, drugače boš zaprt!«

»Ne bom in ne bom! To je čudna pravičnost!« je vil Ivan roke. »Poddam priziv na višje sodišče!«

»Lahko!« je soglašal sodnik. »Ampak to ti ne bo pomagalo!«

Ko je prejel Ivan poziv na višje sodišče, je šel žalosten v mesto, zakaj že je prenehal verovati v pravico na svetu. Med potjo sreča cigana in ta ga vpraša: »Zakaj pa tako žalosten, Ivan?«

»Eh,« je zamahnil drvar z roko, »kaj bi ti pravil! Pomagati mi tako ne moreš!«

»Kdo ve,« je rekel cigan Lajoš, »morda bom pa le pomagal!«

In Ivan se povedal, kaj in kako. »Ne boj se!« je zaklical cigan. »Pomagal ti bom in te rešil iz zagate! Ali mi daš deset kron?«

»Dam!«

»Torej prav! Skočim še domov, da me ne bodo čakali, ti pa idi k sodišču in reci, da imaš advokata, naj malo počakajo.«

Ivan je šel z dobro nado k sodišču. Ko je gospodom povedal, da pride kmalu njegov advokat, so počakali, čeprav to ni v navadi. Ravno ob dvanajstih se je prignal cigan.

»To je moj advokat!« je vzkliknil veselo Ivan.

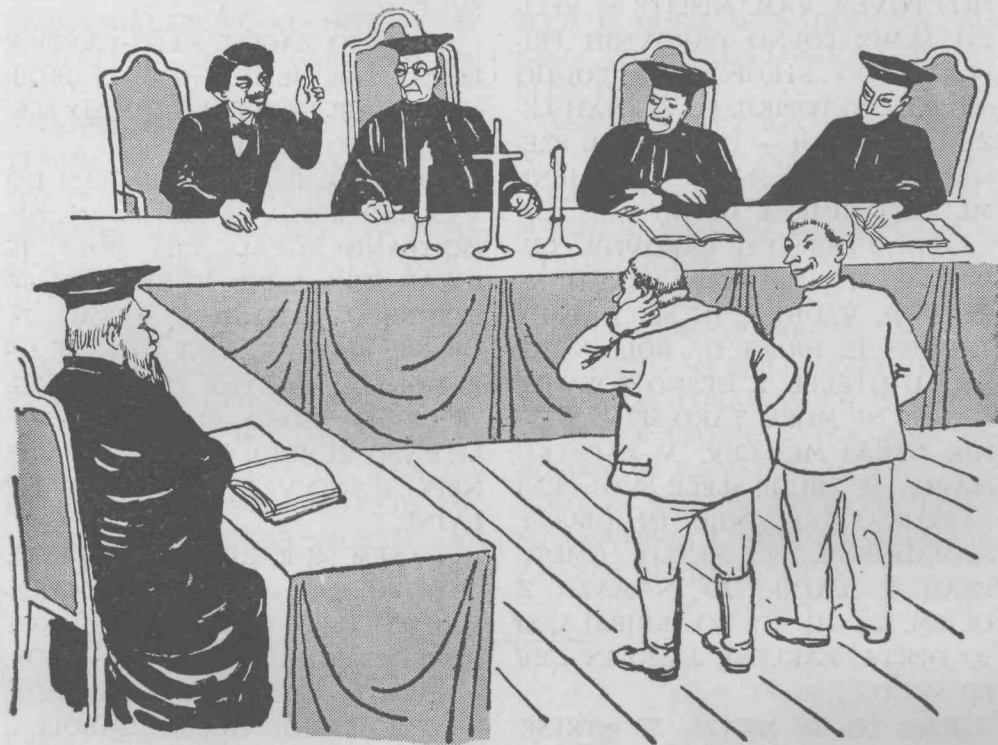
»Sedite, gospod, prosim!« je rekel predsednik sodišča. »Zakaj pa tako pozno?«

»Slavno sodišče, to je preklicana reč, ki vam jo moram povedati od

začetka,« je začel cigan; na sebi je imel črno obleko, v kateri je hodil svirat na svatbe, tako da je bil res kakor gospod. »Spomladi sem vsadil na polje dva vagona kuhane krompirja. Čez štirinajst dni grem gledat, ali že poganja iz zemlje, a

»Seveda spada, slavno sodišče!« se je zasmel cigan, da so se mu posvetili beli zobje. »Kakšna jajca si dal takrat Ivanu, krčmar: surova ali kuhana?«

»Kuhana,« je rekel tiho krčmar, ker je že videl, da mu kaže slabo.

nisem videl ničesar. Grem spet čez tri tedne — zopet nič. Grem čez mesec — nič! Tudi danes zjutraj sem še gledal — pa spet nič. Ujelo me je, in sem začel kopati. In veste, slavno sodišče, da mi je ves krompir v zemlji splesnel, niti en krompirček ni vzkli!«

»Kako bi neki vzkli!« so se smejali sodniki. »Kaj pa se to pravi — saditi kuhan krompir!«

»In kakšna jajca se dajejo pod kokljo, če naj izvali piščeta?« je naglo vprašal črni cigan. »Surova ali kuhana?«

»To se razume, da surova!« je rekel predsednik sodišča nekoliko nejevoljno. »Ampak to ne spada sem, gospod zagovornik!«

»Ste slišali, gospodje sodniki? Kuhana! In za dvajset kuhanih jajc se je drznil tale oderuh zahtevati zdaj od poštenega Ivana Parde tri tisoč kron! Le naj poskusi nasaditi pod kokljo kuhana jajca! Segnila mu bodo tam, niti eno pišče se ne bo izvalilo!«

»Sveta resnica!« so rekli sodniki. »To je lep tožitelj! Slep si in oderuh, krčmar! Za to hudobijo boš godrnjal sedem tednov v zaporu, plačal boš pravdne stroške in Ivanu odškodnino za izgubo časa!«

Prepozno se je oderuški krčmar praskal po glavi, zakaj ni sprejel od Ivana rajši dvajset kron. Zdaj bo sedel na hladnem, pa še plačal lepe stotake. Prav je tako!

ČAROVNIK IN NJEGOVA LAJNA

ALI HOČETE VEDETI, ZAKAJ IMAMO POMLAD, POLETJE, JESEN IN ZIMO? POVEM VAM. MISLITE SI VELIKO JAMO, POLNO ČAROVNIH PRIPRAV. POD STROPOM SE PODIJO SOVE IN NETOPIRJI, PO STENAH LEZEJO KUŠČARJI — PO TLEH SE PREGANJAJO ČRNE MAČKE Z RUMENIMI, SVETEČIMI SE OČMI.

SREDI JAME LEŽI ČAROVNIK ČUDISLAV. SPI IN SMRČI. VČASIH SE PREBUDI, VZDIHNE IN SPI NAPREJ. TRUDEN JE, HRBET GA BOLÍ, NOGE SO MU OTEKLE, Z DESNO ROKO SE GANITI NE MORE. TAKO SPI ČAROVNIK NEKAJ MESECEV. V ZAČETKU MARCA SE ZBUDI, SLEČE SVOJ ČRNI BARŽUNASTI SUKNJIČ IN OBLEČE NAVADNEGA. Z METLO OMETE PRAH Z LAJNE, JO NAMAŽE Z OLJEM, DA MU NE BO ŠKRIPALA, SI JO OPRTA, ZAKLENE JAMO IN GRE PO SVETU.

»BRR, TO JE MRAZ!« SE STRESE PRED JAMO. SKRAJNI ČAS JE ŽE, DA ZAČNEM IGRATI!«

POHITEL JE S HRIBA V VAS. SREDI VASI JE POSTAVIL LAJNO, SI PLJUNIL V DLANI IN ZAČEL VRTETI KLJUKO. STARA LAJNA JE PELA: »PRIŠLA BO POMLAD...« PESEM SE JE RAZLETELA PO VASI, ČEZ STREHE NA POLJE, S POLJA V GOZDOVE, IZ

GOZDOV NA GORE, Z GORA ČEZ MORJE V TUJE KRAJE IN V ŠIRNI SVET.

TAKOJ SO ZAČELE SILITI CVETICE IZ TAL. DREVJE JE POGNALO DROBNE ZELENE LISTKE, LJUDJE SO SLEKLI ZIMSKO OBLEKO.

ČAROVNIK JE HODIL OD VASI DO VASI, IZ MESTA V MESTO IN NEPRESTANO IGRAL. ČIM BOLJ JE IGRAL, TEM LEPŠE JE BILO. KO JE PREIGRAL POMLADNE PESMI, JE OBRNIL VALJ V LAJNI — IN ŽE SO ZADONELE POLETNE PESMI. SONCE JE GRELO, KAKOR BI HOTELO SPALITI VSO ZEMLJO. ČAROVNIK PA JE NEPRESTANO VRTEL KLJUKO SVOJE LAJNE.

»TO SEM SE RAZIGRAL!« JE REKEL ZADOVOLJNO. »IN KAKO ME NARAVA POSLUŠA! VSE CVETE, SONCE PRIPEKA, VODA V REKAH SE GREJE, NA POLJU ZORI ŽITO, NA DREVJU RASTEJO ČEŠNJE, HRUŠKE, JABOLKA. V GOZDU RDIJO MALINE, MODRIJO BOROVNICE IN PTIČKI VESELO POJO! ŠKODA, KER NE MOREM NEPRESTANO VRTETI KLJUKE. ČEZ MESEC, ČEZ DVA ME BO ZAČELA ROKA BOLETI, NOGE MI BODO OTEKLE...« ZAMIŠLJEN JE ZMAJAL Z GLAVO.

»IN NARAVA, KI IMA TAKO RADA MOJE PESMICE, BO ŽALOSTNA. Z DREVJA BO ZAČELO PADATI LISTJE, LJUDJE BODO POSPRAVILI ŽITO, PTIČKI ODLETALI DALEČ NA JUG. O KO BI MOGEL VEČNO VRTETI KLJUKO IN IGRATI! BILO BI VEČNO LEPO TOPLO, SONCE BI SIJALO IN CVETJE DIŠALO! NA ŽALOST PA SE TUDI JAZ UTRUDIM!«

ČEZ DVA MESECA SO ZAČELE ČAROVNIKU MOČI PEŠATI, IN KOMAJ JE ŽE HODIL. SAMO ŠE MALO JE IGRAL. ROKA MU JE OTEKLA IN NOGE SO GA MOČNO BOLELE.

NARAVA JE POSTALA ŽALOSTNA. HOTELA JE ŠE ZMERAJ POSLUŠATI ČAROVNIKOVE PESMI, HOTELA JE CVETETI — TODA ČAROVNIK NI MOGEL VEČ!

NAJPREJ SE JE SKRILLO SONCE ZA TEMNE OBLAKE, KI SO PLAKALI DEŽEVNE KAPLJICE. LJUDJE SO POSPRAVILI ŽITO, KROMPIR IN REPO, ZORALI NJIVE IN ZALEZLI V TOPLE DOMOVE.

»TALE JESEN PRINAŠA SAME BOLEZNI,« SO TOŽILI LJUDJE. »ZAKAJ NI VEČNO POLETJE!?«

ČAROVNIK SE JE KOMAJ PRIPLAZIL K SVOJI JAMI. »DA, DA, VEM, DA BI VI HOTELI VEČNO POLETJE, TODA KAJ MISLITE, DA MOREM JAZ VEČNO IGRATI?«

ODKLENIL JE SVOJO JAMO, POLOŽIL LAJNO V KOT IN SE ZAČEL ZDRAVITI. NOGE SI JE MAZAL S FRANCOŠKIM ŽGANJEM, NA TREBUH IN HRBET SI JE DAJAL VROČE HRENOVE OBKLADKE, IN ROKO MU JE MASIRAL VELIK NETOPIR. NAPOSLED JE DOBIL ŠE NAHOD. NIČ MU NISTA POMAGALA LIPOV ČAJ IN DEBELA PERNICA.

»VSE ZAMAN! Z IGRANJEM JE KONEC! MORAM SE NASPATI! KO SE PREBUDIM, BOM SPOČIT IN SPET JO MAHNEM Z LAJNO PO SVETU!«

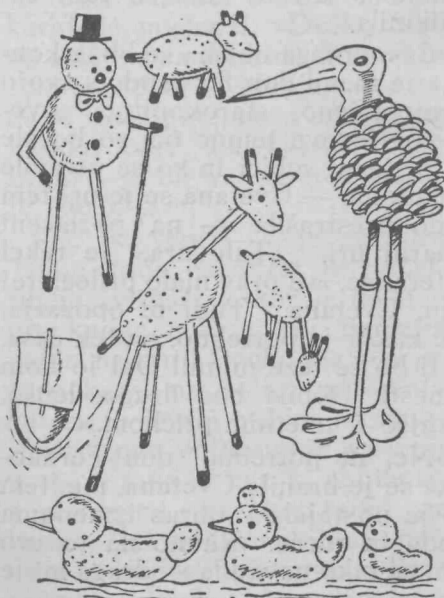
LEDEL JE, SI POTEGNIL PERNICO KAR ČEZ NOS IN ZASPAL. SPAL JE, SPAL IN GLASNO SMRČAL.

PO SVETU SO BRILI MRZLI VETROVI, VSE JE POKRIL SNEG. S STREH SO VISELE LEDENE SVEČE, REKE IN JEZERA SO ZAMRZNILA.

»KO BI BILA ŽE SPET POMLAD!« SO GOVORILI LJUDJE IN DIHALI V ZMRZLE DLANI.

V počitnicah bo čas za to!

Iz krompirja, storžev, krpic in vžigalic dá se narediti tale zbor živalic n možic povrh, ki stopa strumno, pametno molči in zre pogumno.

Skrivnost zelene jame

(čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Zakladnica v Esteri

»To je svet senc in duhov — tako je ravnokar rekel mož v črnem žametnem plašču — »tudi jaz sem od njih!« Tedaj je položila Cvetana mirno svojo malo roko na obiskovalčevo ramo.

»Povejte mi, don Fernando, ali ni nobene rešitve, nobenega odrešenja za nesrečne prebivalce tega mesta?«

»Mogoče bi se našla rešitev, moja mala Cvetana! Toda mi v naši večni noči in temi smo nehali upati — tudi je to velika skrivnost, o kateri mi meščani malo vemo. Samo najstarejšemu meščanu je znana ta tajnost, toda on molči!«

»Škoda —,« je vzkliknila Cvetana z globokim vzdihom. Tomo in Branko v uri bi najrajši tudi zavzdihnili.

»Čas mojega obiska se bliža koncu,« je menil don Fernando s svojo izumetničeno, starokopitno govorico. Njegove temne oči so begale po prijazni sobici in so se ustavile nenadoma — Cvetana se je pri tem hudo prestrašila — na pozlačeni omarni uri. »Tale ura,« je rekel Esteranec, »se prav malo prilega tej sobi, Cvetana. Tudi te opozarja, več kakor je potrebno, na tek časa, ki ti bo še teže minul! Dal jo bom odnesti. Dobila boš drugo, lepšo, manjšo z umetnim ptičkom.«

»Ne, ni potrebno, don Fernando,« se je branila Cvetana, medtem ko je postajala v obraz izmenoma bleda in rdeča. »Ravno na to uro sem se tako navadila — draga mi je in —«

Njen gost jo je ostro pogledal iz svojih temnih oči in prenehala je. Ali so bile njegove besede slučaj ali namen? Tega ni mogla uganiti.

»Tudi nova ura, ki jo boš dobila, ti bo ugajala, ljubi moj otrok. In razveseljevala te bo in to je glavno.« Cvetana si ni upala nič več odgovoriti na te besede, da ne bi spravila Toma in Branka v še večjo nevarnost.

Don Fernando je odprl ena nevidnih vrat in dva mestna hlapca sta stopila v sobo. Dal jima je ukaz, zagrabila sta uro in jo odnesla.

Toma in Branka je tako premetavalo, da sta skoraj ulomila vrata. Prijela sta se drug drugega in sta poskušala, kolikor je šlo, gledati skozi zamreženo lesovje. »Zapomni si pot, dečko, za božjo voljo, zapomni si pot!« je šepetal Tomo Branku v ušesa.

Moža sta krenila po stopnišču navzgor. Dečka sta na tihem štela stopnice. Nato sta opazila čudno, modro svetlobo, ki je svetila v hodniku, po katerem sta ju nesla moža. Končno so prišle zopet stopnice, toda to pot so vodile navzdol. Ključiči in ključavnice so zarožljale. Skozi rezljana vrata urine omare je prihajal tak blesk, da je Tomu in Branku skoraj jemalo vid.

Moža sta postavila uro na tla.

Dečka sta slišala votli glas dona Fernanda, ki je, tako se je zdelo, zopet dajal neke ukaze, nato so spet zarožljali zapahi, vrata so se zaprla in nastala je zopet tišina.

S pridržanim dihom sta dečka čakala in bila mirna še precej časa. Poskušala sta spoznati, kam so ju prinesli. Ali ni bilo mogoče, da je ostal v tem prostoru eden služabnikov, ki bi ju lahko pograbil v trenutku, ko bi stopila iz ure?

Toda končno nista več vzdržala. »Naj se zgodi kar koli, jaz moram videti, kje se nahajava!« je šepetal Branko. Tomo mu je pritrdil: »Seveda — če so esterski meščani zvedeli za najino skrivališče in so sklenili, da naju uničijo, potem nama

bore malo pomaga, da se boriva proti temu. Če pa je zadeva z uro samo slučaj, no, potem morava gledati, kako si bova pomagala naprej!« »Prav tvojega mnenja sem!« S temi besedami je poskusil Branko odpreti vrata omare, ki sta jih na srečo od znotraj zaprla. Posrečilo se mu je — vrata so se odprla. Previdno, na vse strani oprezujoč, sta stopila ven.

Tomo je stopil prvi. Vzklik presenečenja mu je obtičal v grlu. Okoli njega je vse blesketalo v zlatu in se svetilo v večbarvnem sijaju. Nobenega dvoma ni bilo, bila sta zaprta v zakladnici potopljenega mesta.

Brez besed sta strmela dečka v nakopičeno lepoto in krasoto. Tu so ležale zlate in srebrne palice, biseri in pisani dragulji so polnili velike bakrene skledе. Orožje z umetniško okrašenimi zlatimi ročaji je ležalo poleg dragocenega namiznega orodja iz srebra. Kovano zlato različnih oblik je bilo zmetano, tako se je zdelo, brez pažnje na kup v kotu.

»Človeče, sedaj me, prosim te, lopni po glavi, da bom vedel, da ne sanjam!« je dejal Tomo.

Branko je vzel prgišče biserov iz skledе in jih spustil nazaj kakor grah: »Če bi vedela tole moja nečakinja Verica! Majhne deklice so vendar kar divje na steklene bisere in podobno robo. Tole tu pa menda ne bo iz stekla...« S temi besedami je segel v drugo skledo, v kateri so bili bleščečerdeči rubini, temnomodri safirji in lesketajoči smaragdi. »Verica bi me seveda takoj prosila: prinesi mi kaj s seboj, ali se ti ne zdi?«

»Ne dotikaj se jih, Branko! Saj ne veva, kaj tiči za vsemi temi zakladi. Kdo ve, ali je slučaj, da je dal don Fernando prinesiti zlato izrezljano uro semkaj, morda je tam v vratih skrivno okence in naju meščani že opazujejo!«

»Prav imaš, kakor vedno,« je vzdihnil Branko in spustil dragulje

v skledo nazaj, »čeravno sem prav za prav prepričan, da je zadeva z uro le slučaj!« »Slučaj, ki naju lahko stane življenje! Meni se zdi, da je don Fernando ta krepka železna vrata zaklenil od zunanje strani. In če ravno nočeva zajutrkovati biserov in zlatnikov in si privoščiti za kosilo drage kamne, potem vseeno ne vem, moj dobri stari Branko, kako se bova prehranila v tem zaprtem prostoru!«

»Mogoče naju bo rešila Cvetana,« je rekel Branko, toda Tomo ga je karajoče pogledal: »Dečko, dečko, od kdaj se zanašaš na druge? In še celó na deklico? Ne, jaz sem za to, da se sama potegneva iz te zagate!« »Toda kako, na kakšen način?« Branko je bil ves obupan, tako se je zdelo.

»Še ne vem —,« je zagodrnjal Tomo, toda naenkrat je pričel po tihem žvižgati, kakor je delal vedno, kadar mu je kaj pametnega padlo na um. »Poglej tja!« je rekel in pokazal na polico na steni, na kateri je ležala velika, skrbno na rdeči žamet položena in v svinjsko usnje vezana knjiga, ki je bila speta s srebrnimi, starokopitnimi sponkami. »Kaj misliš — kaj naj počneva s to knjigo?« je vprašal Branko začudeno in Tomo ga je poučil:

»Knjiga, ki jo prebivalci Estere hranijo v svoji zakladnici, vsebuje brez dvoma mnogo njihovih skrivnosti. Skoraj gotovo je kronika popljenega mesta in midva bova iz nje gotovo izvedela zanimive strani!«

»Mar tudi to, kako bova prišla iz te zlate kletke?« je vprašal Branko v dvomih. Toda Tomo mu ni prav nič odgovoril. Odprl je knjigo, od katere vsebine je bila odvisna njuna nadaljnja usoda.

(Dalje prihodnjič.)

* * *

Skopuh in šaljivec

(Ljudska pripovedka iz Kazakstana)

Živel je некоč mož, šigajbaj po imenu. Ni bilo večjega skopuha na svetu; nikoli ni nikomur nič dal in nikogar povabil k sebi.

Tisti čas je živel tudi Aldar Kose, ki je bil po vsej stepi znan šaljivec. Ko je slišal o nečuvni skoposti šigajbaja, je sklenil, da ga pojde obiskat. Kmalu nato je res zajahal proti njegovemu šotoru.

Preden je stopil v šotor, je Kose pogledal skrivaj vanj, da bi videl, kaj se godi notri. Sredi šotora je gorel ogenj in v kotlu se je kuhalo meso. Kmet je sedel pri oknu in delal klobaso. Zraven njega so bile hči, žena in dekla. Hči je skubila petelina, žena je mesila testo in dekla je univala zakajeno prašičevo glavo.

Zdajci je Kose stopil v šotor in lepo pozdravil. Domači so v zmedi hitro poskrili pod sebe vse, kar so imeli prej v rokah. Potem je kmet odzdravil. Da bi mu gosta ne bilo treba pogostiti, se je prijazno nasmehnil:

»Veseli me, Kose, da si prišel. Sedi in pripoveduj, kaj se ti je prigodilo na poti. Samo ne zameri, prijatelj, da te nimamo s čim pogostiti.«

»Dobro,« je dejal Kose, »pripovedovati znam, ampak o čem naj pripovedujem — o tem, kar sem videl, ali o tem, kar sem slišal?«

»O tem, kar si videl, zakaj sluh lahko vara.«

»Torej poslušaj,« je rekel Kose. »Jaham, jaham k tebi in nenadno zagledam, kako se plazi kača proti meni. Bila je dolga, zelo dolga — najmanj tako kakor klobasa, ki jo imaš pod seboj. In glava ji je bila črna, tako črna kakor glava, ki jo skriva dekla pod krilom. Pobral sem kamen in ga vrgel kači v glavo. Vso sem ji zmečkal, da je bila kakor testo, na katerem sedi tvoja žena. To se mi je prigodilo — in če ne verjameš, naj bom pri tej priči oskuben kakor petelin, ki ga je pravkar oskubila tvoja hči!«

Kmet je videl, da se pred tem človekom ne da nič zatajiti. Da bi spravil gosta iz šotora, je začel šigajbaj mešati po kotlu, rekoč:

»Vri, moj kotliček, mesece tri!«

Kose je razumel, kaj kmet s tem misli. Sezul se je in rekel:

»Odpočijte se, moji čeveljčki, do drugega leta!«

Potem je legel in kmalu zaspal.

Ponoči se je prebudil, vsi so trdno spali. Tiho je vstal, vzela meso iz kotla, se najedel, potem pa je vrgel v kotel kmetove irhaste hlače. Nato je spet legel in se delal, kakor da trdo spi.

Še pred svitom je zbudil šigajbaj ženo, hčer in dekle, rekoč:

»Brž vstanite! Pojemo meso, preden se Kose zbudi.«

Dekla je vzela hlače iz kotla in jih položila v skledo. Vsi so sedli okrog, a zaman so se trudili, da bi razrezali hlače.

»Kaj je to? Menda je meso zato tako žilavo, ker se je predolgo kuhalo?« pravi šigajbaj. »Žena, morala ga boš še speči. Daj nam rajši samo juhe!«

Tako je minila noč in šigajbaj še ni vedel, kaj je storil Kose. Preden je šel zjutraj na polje, je rekel ženi:

»Nalij mi v izdolbeno bučo kislega mleka, pa pazi, da te ne bo videl Kose!«

Kmet je dal bučo v žep in hotel oditi. Kose pa ga je začel objemati, kakor da se poslavlja od njega: »Še danes odidem od tebe. Zbogom, prijatelj. Dobro se imej!«

In pri tem je tako burno objemal Šigabaj in lomastil z njim, da mu je mleko teklo iz žepa. Najprej je bil kmet tih, slednjič pa vrže bučo po tleh: »Na, vrag, pa ti izpij moje mleko!«

Drugo jutro je kmet pred odhodom na polje spet šepetal ženi:

»Žena, speci mi tiste včerajsnje štruklje, a tako, da Kose ne bo videl!«

Kose pa je zopet videl in slišal vse. Komaj je kmet vtaknil štruklje za široko srajco, je skočil Kose z ležišča in se prisrčno poslavljal:

»Dobro mi je bilo pri tebi, ampak danes moram gotovo oditi. Dovolj, da te objamem za slovo.«

In že ga je objel in stiskal. Vroči štruklji so kmeta vedno bolj pekli. Ni mogel več zdržati — in spet je pometal vse štruklje po tleh:

»Na, še te štruklje pojej, nepridiprav!«

In spet je šel Šigabaj lačen na polje. Premišljeval je, kako bi se iznebil neљubega gosta. Sklenil je, da se mu bo maščeval. Hotel mu je ponoči ubiti konja, ki ga je imel Kose pri njegovih konjih v hlevu, a Kose je svojemu konju počrnil belo liso na glavi in na-

redil s kredo belo liso kmetovemu konju. In tako je Šigabaj ubil lastnega konja.

Zdajci se je Kose naveličal in se je res odpravljal na odhod. Rekel je Šigabajaju:

»Prijatelj, posodi mi biz (t. j. šilo). Odhajam, a si moram prej zašiti čevljev.«

»Pojdi in reci moji ženi, naj ti da biz,« je odgovoril kmet in se odpeljal na polje.

Kose je prišel h kmetovi ženi in rekel:

»Šigabaj je ukazal, da mi daj za ženo svojo hčerko Biz Bekeš.«

»Kaj govoriš?« se je razkričala žena. »Moj mož da ti hoče dati Biz Bekeš?«

Kose jo je peljal iz šotora in zaklical na kmeta:

»Šigaj - baj, Šigaj - baj! Obljubil si mi biz, tvoja žena pa se brani dati Biz.«

Šigabaj je zaklical z njive:

»Daj mu, žena, daj mu biz, samo da nam bo dal mir!«

Kaj je hotela? Morala je dati svojo lepo hčer prevejanemu lisjaku. Ko se je poslavljala od hčerke, je jokala in rekla:

»Preklicani Kose, že toliko hudega si nam storil, da ti tega do smrti ne bom pozabila. Izgubi se in se nikoli več ne prikaži pri nas!«

Kose je osedlal svojega konja, posadil predse lepo Biz Bekeš — in izgubil se je za vedno sled za njim.

Od kod so sanje?

Pred davnimi, davnimi časi je bilo na svetu še malo ljudi. In še manj jih je bilo seveda v nebesih. Odrasli, ki so imeli srečo, da so prišli po smrti v raj, so znali to ceniti, ker so prej na zemlji mnogo izkusili. Bilo pa je tam nekoliko angelčkov, ki jih je vzel Bog v nebesa, še preden so se mogli dobro razgledati po svetu. In tem je bilo v nebesih dolgčas.

Vse zabave so prinesli v nebesa šele ljudje, ki so jih spoznali na zemlji. Samo da tačas še ni bilo ne kina ne nogometa. V nebesih so poznali samo rajsko godbo, in mladi angelčki so tudi prepevali v zboru. Ampak to je trajalo samo eno ali dve uri na dan, pa jih tudi ni bog ve kaj zabavalo.

Vzlic temu so hodili angelčki strašno neradi spat. Navsezadnje se jim ne moremo čuditi. Morate misliti, da v nebesih ni nikoli tema, neprestano žari velika rajska svetloba. Potem pa jim tudi ni nihče pripovedoval pred spanjem pravljic, ker jih še niso znali. Toda najhujše je bilo, da takrat nihče ni vedel, kaj so sanje. Niti ljudem

niti angelom se ni v spanju sanjalo, in zato jih spanje sploh ni veselilo.

Zaradi tega so bili angelčki navadno vsak večer hudo razposajeni. Imeli so veliko spalnico in tam so skupno spali. Na skrbi jih je imel sveti Peter. Revež, ta je imel dela, preden jih je spravil v posteljice! In komaj je odnesel pete, že so se angelci žogali z blazinami iz oblakov, da je perje kar letalo po spalnici.

Najbolj razposajen je bil angelček Tonček. Ni in ni hotel zaspati. Ko je bilo njegovih razposajenosti le že preveč, je sveti Peter sklenil, da si mora izmisliti zanj posebno kazen, da ga mora pošteno prestrašiti.

Ko je torej Tonček slednjič zaspal, je sedel k njemu in se dotaknil z roko njegovega čela. In Tonček je nenadno videl v spanju samega sebe, kako leti čisto nizko nad zemljo. Toda nekako težko je letel. Moral je počivati na velikem vrtu z visokim sadnim drevjem, kakršnega še v nebesih ni bilo. In zdajci je bil majčken kakor ptiček. In kaj vidi? K njemu se plazi velika črna mačka in ga hoče popasti. Misli, da ji bo ušel, toda peruti so mu nenadno izginile. Hitro teče k drevesu in spleza nanj. Mačka za njim. Že je skoraj v vrhu, toda drevo venomer raste, in Tonček pleza, da je že malone tik nebes. Misli, da bo že dosegel nebo, skoči, potem pa pada, pada v strašno globino.

Tonček je od strahu zakričal in se prebudil. Vsi so skočili pokonci in vprašali, zakaj se je tako ustrašil. Tonček je pripovedoval. Mislil je, da je bilo vse tisto zares, ko pa je videl, da sedi na svoji posteljici in da se mu ni nič zgodilo, mu je bilo vse to strašno všeč. Ko je padal v globino, je imel tako prijeten, ščegetljiv občutek, kakor na gugalnici ali na toboganu. In to vendar veste: če človek le enkrat zdrsne doli po toboganu, bi se potem vozil od jutra do večera.

»Vidiš,« je dejal sveti Peter, »to so bile hude sanje, in jaz sem ti jih poslal, ker nisi hotel iti spat. Odslej me ne boš več jezil, kajne?«

»Zdaj še bolj,« se je smejal Tonček. »Saj to je bilo tako veselo!«

Sveti Peter je videl, da spet ni nič opravil. Povrh so začeli še drugi angelčki prositi, naj jim tudi pošlje kake sanje. In vsem je bilo to tako grozno všeč! Sveti Peter jim je torej pošiljal sanje za plačilo namesto za kazen. In ko bi vi videli, kako se jim je vsak večer mudilo v posteljice!

Ko pa so bili malo večji, je dobil vsak izmed njih majhnega dečka ali drobno deklico na zemlji v varstvo. Tako so postali iz njih angeli varuhi.

B. B.

Ciganska cerkev

Cigani so videli, da imajo vsi drugi ljudje svojo cerkev. Mislili so si, kako bi bilo lepo in dobro, ako bi tudi oni imeli vsaj eno svojo cerkev. Zato so se lepega sončnega dne zbrali na pašniku, da bi se posvetovali.

Prišle so ženske in otroci, mladi in stari, kotlarji — črni kakor vrani. Med njimi je bil njihov župan, krepak in močan cigan. Ko je začel govoriti, so vsi cigani utihnili.

»Dragi mojstri,« je pričel kokodakati po cigansko, »zbrali smo se, da se posvetujemo, kako bi si napravili cerkev.«

»Hala dala karakala,« so zakokodakali vsi, »tako, tako, naš župan, ampak kakšna bo?«

»Zidana ni dobra, ker se lahko podre, iz železa tudi ne, ker bi zarjavela; mislim, da bi bila najboljša iz sladkega sira.«

»Taka, taka, taka naj bo. Vsi ljudje bodo strmeli, da imamo cerkev, kakršne ni na svetu.«

Vselej, kadar so imeli službo pri svojih varovancih, so vzeli s seboj nekaj lepih sanj za svoje malčke. Mamice so bile radovedne, zakaj se otroci v spanju tako lepo smehljajo ali pa jokajo in se premetavajo. Da bi jim torej ne bilo tega žal, so prinesli angelčki včasih sanje tudi mamicam in očetom.

Ljudem je to ugajalo, smejali so se ali pa so si to na razne načine razlagali in si začeli sami izmišljati čudne in šaljive prigode. Tako so prišle na svet sanje in iz njih so nastale pravljice in pripovedke...

In od tistega dne so začeli vsi cigani od vseh strani znašati sir, zidarji so se lotili dela, zidovje je raslo, in cerkev je bila čedalje lepša. Vsi so jo hodili gledat in so bili veseli.

Čez mesec dni je bila cerkev zgrajena. Samo zvonov še ni imela. Pa so si mislili, da cerkev iz sira ne more imeti drugačnih zvonov kakor iz nečesa, kar se da jesti.

»Jaz mislim,« pravi majhen cigan, »da bi bila svinjska glava z jezikom prav primerna!«

»Dobro, dobro,« so rekli vsi, in drugi dan je visela na stolpu prekajena svinjska glava. Vrata so bila iz mastne slanine, streha pa iz tanjših kosov suhih klobas.

In nekega lepega dne je bilo treba cerkev blagosloviti. Ker pa cigani nimajo duhovnikov, je vzel njihov župan nož v roko ter je izrezal v cerkvenem zidu velik križ. Nato je iz slanine vrat spet izrezal križ, pri zvonu pa je odrezal košček jezika. In vsi cigani so se vrgli na to ter pojedli vsak košček cerkve.

In vsako nedeljo so v cerkvi obhajali bogoslužje, dokler niso pojedli vse cerkve. Zato cigani še danes nimajo cerkve.

Spoštovani gospod Doropoljski,

dolgo sem odlašala s tem pisanjem, čeprav bi zelo rada videla, da bi bilo tudi moje pismo natisnjeno v ljubem »Zvončku«. Jaz pišem danes prvokrat, pišem tudi namesto mojega brata štefana, ker prihaja »Zvonček« na njegov naslov, samo škoda, da ne hodi redno, temveč pride le kdaj. Jaz ga zelo rada čitam in ga komaj pričakujem, da pride spet.

Najprej prečitam skrivnostno povest »Skrivnost zelene jame«, Zdaj sem se že naučila tri pesmice na pamet.

Moja prijateljica Slavka bi tudi zelo rada imela »Zvonček«, da bi se tudi ona naučila slovenski čitati. Njen naslov je tu spodaj.

Vladislava Bajc,

Višne Nro 8,
pošta Zolla, Gorizia, Italija.

Dragi g. Doropoljski!

Že drugo leto sem naročena na lepi list »Zvonček« in zelo rada ga čitam. Vse po-vestice in pesmice mi ugajajo. Tudi ugan-ke se učim reševati.

Hodim v prvi razred ljudske šole.

Lepo Vas pozdravlja

Tanja Osetova,
Vransko

*

Škoda, da si se v svoji lepi vnemi po-zabila podpisati, draga štefanova sestra iz Italije. Slavki bom pa rade volje poslal že to številko »Zvončka«, upam, da jo bo v redu prejela in da bo tudi njej uga-jala. — Veseli me, da tudi Tanja rada čita »Zvonček«. Gotovo bo kmalu tudi vse uganke znala prav razrešiti. — Mnogo pristrčnih pozdravov obema!

Gospod Doropoljski

IZ MLADIH PERES

MAMICI

Mamičina ljubezen za otroke gori,
kadar ugasne, otrok se solzi.
Kdor ima mamico, srečen naj bo,
ker je pod njeno ljubečo roko.
Jaz rada mamico imam
in nikomur je ne dam!

MAJA

POČITNIŠKA

Dolgo smo doma sedeli,
v glavo tlačili učenost,
kar želeli, smo dosegli:
lepe rede in prostost.

Šolsko leto je končano,
kličeta nas trata, log,
pohitimo k bistrji reki
zdravih lic, poskočnih nog!

MIRO KOTNIK

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

KRIZANKA

Vodoravno: 1. soglasnik, 2. pokrajina na Koroškem, 4. mesto ob Jadranu, 6. jed, 7. mesec, 11. votlina, 12. turški gospodar, 13. rastlina.

Navpično: 1. ud, 2. otok v Jadranskem morju, 3. žarenje, 4. borba, 5. paradiz, 8. gorovje v Rusiji, 9. ud, 10. moško ime.

PREGOVOR

česen, tapeta, veter, brin, paviljon, nedelja, časnik, tabor, leto, dinar, iskra, snaga.

(Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke!)

KVADRAT

	1	2	3	4	Vodoravno in navpično:
1	A	A	E	E	1. živilo,
2	H	H	K	M	2. del telesa,
3	M	O	R	R	3. zločin,
4	R	R	U	U	4. grška boginja.

STOPNICE

	A	predlog,
	A A	zaimek,
	A A A	plod,
	D D D E	ples,
	E E E I I	poljsko opravilo,
	K L L M N N	prednik,
	N O O O P P R	ravan,
	R R S T V V V Ž	letalo.

Zadnja navpična vrsta: jugoslovanski narodni praznik.

POSETNICE

MIJA LOŠ

EVICA KRALJ

VERICA CINK

Te tri deklice nameravajo del svojih letošnjih počitnic prebiti na našem Jadranu. Kje bodo letovale?

REŠITEV UGANK

IZ MAJSKE ŠTEVILKE:

1. Mreža. Ključ: potočnica, zvezek, smreka, Italija. — Cvetiči maj prinesel je na zemljo raj in ptičke nam zapele so in cvetke nam zcvetele so.

2. Pregovor. Slana v začetku maja zoritvi sadja jako nagaja.

3. Križanka. Vodoravno: 1. s; 2. maj; 4. Iva; 5. krava; 7. rokav; 9. opera; 12. posel; 13. Atena. Navpično: 1. Sava; 2. Miro; 3. Java; 5. Kropa; 6. Avala; 8. kes; 10. pot; 11. Ren.

4. Dopolnjevalka. Laguna, slavec, solata, pomlad, Angela.

5. Kvadrat. Vodoravno in navpično: 1. plot; 2. lava; 3. oves; 4. tast.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Branko Šumer iz Šoštanja (ki je rešil tudi vse uganke iz aprilske številke, pa zadnjič pomotoma ni bil imenovan); Vlasta Vagajeva iz Novega mesta; Aleksij in Fedor Janušičeva, Danica Potočnikova, Milan Ljubič in Zdenka Jenkova iz Ljubljane; Anton Tement s Sušaka; Milena in Božidar Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju; Anica Kleinsteinova iz Šiške; Matko in Terezika Svolsjakova iz Doba pri Domžalah; Milan Zagradnik, Joško Prašnikar in Marica Sfiligojeva iz Maribora.

STRIC MATIC S KOŠEM NOVIC

Dne 26. aprila je poteklo 40 let, odkar je umrl v Ljubljani, star komaj 23 let, eden prvih pesnikov slovenske Moderne, Dragotin Kette. S Kettejem je umrla velika nadeja naše mlade poezije, z njim je klonil v zgodnji grob pesnik, ki je že v mladih letih pokazal resnobo in silo svojega pesniškega poslanstva.

Naša vojna mornarica je dobila novo torpedovko »Beograd«, ki je bila zgrajena v francoski ladjedelnici v Nantesu in razpolaga s 40.000 konjskimi silami, ki razvijajo 38 vozlov na uro (morski vozal znaša 1852-m). Torpedovka ima 1210 ton in je oborožena s 4 topovi, z dvema protiletalskima topovoma, z več strojnimi puškami in nosi s seboj 6 torpedov, večje število min in bomb proti podmornicam.

Na dvorišču Kara-begove džamije v Mostaru stoji ogromna cipresa, ki so jo, kakor pričajo stare listine, vsadili leta 1557. Cipresa je torej stara 382 let in sega skoraj do vrha minareta, njeno deblo pa je trdo in gladko kakor jeklo. Ogromno, staro drevo spada med pomembne mostarske znamenitosti.

Neka angleška tvrdka aeroplanov se trenutno ukvarja z gradnjo letala, ki meri v dolžini 6 m, z razpetimi krili pa bo merilo v širino 7 metrov. Letalo se da v petih minutah vzeti narazen in zopet sestaviti. Motor tega letala bo proizvajal 40 ks. Aparat bo izgotovljen v nekaj mesecih in bo najbrž izzval na polju civilnega letalstva velik preobrat.

Neki avstralski ornitolog (ptičeslovec) je označil za kraj, kjer je največ štokeljev na svetu, mesto Timbuktu v Francoskem Sudanu. Tam odpade na vsakega prebivalca po deset štokeljev.

Neki ameriški raziskovalec, ki je v zadnjih letih potoval po vseh krajih in džunglah Južne Amerike, meni, da je našel ob meji Britanske Gvajane in Brazilije vasi, v katerih žive ljudje v popolni sreči. To je mogoče edino zavoljo tega, ker doslej beli ljudje še niso prišli tja in se tako niso mogla razviti razna zla, ki prihajajo z belokožci v preproste kraje.

Med najdragocenejše priče krajevne in domače zgodovine prištevamo nedvomno časopise. Trpežnost časopisnega papirja pa je na žalost zelo omejena. Po dolgotrajnih poskusih so sedaj odkrili način, ki jamči za neomejeno trajnost tudi tega papirja. Izdelali so nove umetne smole, s katerimi lahko zavarujejo cele liste ali pa izrezke iz njih. Lak nanašajo z brizganjem na obe strani dokumentov.

Na Angleškem uvajajo nov šport, stréljanje z lokom s kolesa. Pri ocenjevanju uspeha upoštevajo prav tako zadetek kakor brzino kolesa na določeni progi.

Vodoznanstveni institut ameriškega mornariškega ministrstva objavlja rezultate neke vojne ladje, ki jih je napravila posadka med zadnjimi pomorskimi vajami v Karibskem morju. Meritve pri rtu Enganu v bližini Haitija so pokazale, da je morsko dno tamkaj globoko 9560 m. Doslej znana največja morska globina je bila 8526 metrov.

V Mortopetu na Švedskem so napravili pred kratkim odkritje, ki daje znanstvenikom mnogo dela. Pri oranju nekega polja so masivno, 300 kg težko skalo razstrelili z dinamitom, pri tem so ugotovili, da je skala v notranjosti votla, v votlini pa je prosto ležal drug, 4 kg težak kamen. Površina tega manjšega kamna je bila popolnoma gladko obrušena kakor poliran marmor.

Kar potrebuje mladina

v šoli in doma,
dobi v

Učiteljski knjigarni
v Ljubljani - podružnici v Mariboru

Posebno
priporočamo
bogato izbiro lepih
mladin. knjig po znižanih
cenah. — Izberite knjige po
cenikih, ki jih imajo šolski upravitelji

klišeeje

izdeluje klišarna

»JUGOGRAFIKA«

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

enobarvne,
večbarvne,
za časopise,

knjige, revije,
razglednice itd.